

Esko Rajala: Arvokkaita lintuvesiä (Kirjassa: Kuortaneenjärvi Lapuanjoen helmi - Länsi-Suomen ympäristökeskus 2006)

KUORTANEENJÄRVEN JA LÄHIVESISTÖJEN LINNUSTOSTA

Linnut ovat vesistön ellei näkyvin niin ainakin liikkuvin ja kuuluvin eliöryhmä. Tämän kirjoituksen näkökulma on lähinnä faunistinen: mitä lajeja, kuinka monta, missä ja milloin. Tarkastelu painottuu vesilintuihin, 2000-luvulle ja kuvan 1 kohteisiin. Myös Kuortaneenjärven ja sen lähivesistöjen merkitystä lintujen kannalta tuodaan esiin. Sen sijaan lintujen osuus vesiekosysteemin toiminnassa – energiataloudessa ja ravinteiden kierrossa – jää vähälle huomiolle.

Kevätmuutto

Vesilintujen ja kahlaajien muutto on seurattu ja lepäilijöitä laskettu Kuortaneen sulapaikoilla tiiviisti 1980-luvun alkupuolelta lähtien. Erityisesti Kuortaneenjärven Pennalanlahti on ollut seurannassa lähes päivittäin. Taulukkoon 1 on kerätty tietoja viimeisen 7 vuoden osalta.

Kevään varhaisimmat Lapuanjokilaaksoon lentävät vesilinnut pysähtyvät **Seurukselle**, johon ensimmäisenä muodostuu sula-alue. Useimpina keväinä jo maaliskuun puolella siellä ruokailee joutsenia, sinisorsia, telkkiä ja isokoskeloita. Seurus on erityisesti telkkien suosima pysähdyspaikka. Muuton etenemisestä (alku–huippu) antaa käsityksen esimerkkikevät 2000:

- 30.3. 2 paria
- 3.4. 4 paria
- 13.4. 7 paria
- 15.4. 12 paria
- 19.4. 25 paria

Suuret suokukkoparvet ruokailevat ja soidintavat Seuruksen rannoilla toukokuussa; 7.5.2003 siellä laskettiin peräti 500 yksilöä.

Pian Seuruksen avautumisen jälkeen alkaa vesikiila kalvaa sulaa **Pennalanlahdelle**. Monipuolisin vesilinnusto ja suurimmat yksilömäärät kokoontuvat juuri sinne. Pennalanlahti on erityisesti lokkien suosiossa. Sulan partaalle jään reunalle saapuu huhtikuun iltoina yöpymään satamäärin lokkeja. Naurulokin muuton kehittymisestä hyvän kuvan antaa esimerkiksi vuoden 2000 havainnot (alku–huippu):

- 15.4. 4 yks.
- 16.4. 100 yks.
- 18.4. 950 yks.
- 19.4. 1100 yks.

Parhaana kokoontumisiltana jään reunalla käy melkoinen kuhina; kirkuna ja kailotus kuuluu kauas. Yöpymispuuhissa 17.4. 2004 havaittiin 1670 naurulokkia, 105 kalalokkia ja 10 harmaalokkia. Harvinaisimmista lokeista selkälokki on jokakeväinen ja merilokki on vuosina 1999–2005 tavattu kolmena keväänä. Pikkulokit saapuvat hyönteispyyntiin myöhemmin toukokuulla.

Porkkuslammen eteläpuoliselle alavalle pellolle nousee kevättulva poikkeuksetta. Matala vesi on erityisesti puolisukseltajorsien suosima ruokailumaa. Parhaimmillaan sorsaluku nousee pariin sataan yksilöön, kuten 19.4.2000: haapana 6, tavi 133, sinisorsa 67, jouhisorsa 13, lapasorsa 1. Kahlaajista taivaanvuohet suosivat Porkkuslammen matalia, lietteisiä tulvarantoja.

Keväällä tulvavesi nousee myös **Kuhajärven** eteläpuoliseen alankoon keräten sinne runsaasti matalan veden sorsalintuja. Suurimmat luvut on laskettu hyvänä vesilintujen muuttokeväänä 2000 toukokuun 2. päivä: laulujoutsen 52, haapana 186, tavi 30, jouhisorsa 31, lapasorsa 1. Muuttomatallaan pysähtyneet pesimättömät laulujoutsenet kansoittavat nykyään entistä lukuisampana joukkona tulvapellon. 20.4.2005 matalasta vedestä laskettiin 82 laulujoutsenta seuranaan 7 metsähanhea, 56 sinisorsaa, 2 jouhisorsaa, 24 haapanaa ja 122 tavia.

Pesimälinnusto

Kuortaneenjärven pesimälinnustoa on tutkittu Pennalanlahden osalta vuonna 2003 (Rajala 2004c). Muualta Kuortaneenjärveltä pesimälinnusto selvitettiin tätä kirjahanketta varten keväällä ja kesällä 2005. Nisoksen pesimälinnusto laskettiin vuonna 2004 (Rajala 2004a). Varsinaiset laskennat on tehty noudattaen yleisiä vesilintulaskennan ohjeita (Koskimies & Väisänen 1988).

Laskentapäivämäärät olivat seuraavat: Pennalanlahti 12.5. ja 29.5., muu Kuortaneenjärvi 10.5., 11.5., 12.5., 25.5. ja 27.5. sekä Nisos 11.5. ja 25.5. Laskentoja on täydennetty lisäretkillä myöhemmin kesän aikana. Tarkastelun yhteydessä on esitetty jonkin verran tietoja myös laskentavuosien ulkopuolelta. Tulosten tulkinta noudattaa Kauppisen (1980) ohjeita.

Kuortaneenjärven pesimälinnustoon kuuluu runsaasti rehevöityneen vesistön lajeja (taulukko 2). Osa näistä lajeista lasketaan hyvän lintuveden tyyppilajeihin: haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, silkkiuikku, härkälintu, kaulushaikara, ruskosuohaukka, luhtahuitti, nokikana ja pikkulokki. Silti lokkilintuja Kuortaneenjärvellä pesii vähän. Se selittyy pääosin sopivien pesäpaikkojen niukkuudella - järvi on lähes saareton. Osa järven kalalokeista pesiikin yllättäen pellolla, vaikkakin järven tuntumassa (tarkemmin Rajala 2004b). Merkittävää on kuikan puuttuminen pesimälajistosta. Kuikka ei ilmeisesti näe saalistaa järvessä, sillä vesi on liian tummaa. Sopivista pesäpaikoista (saarista) on niukkuutta myös kuikalle.

Pesivä vesilinnusto jakautuu järvelle hyvin epätasaisesti. Karut rannat, joihin yleensä huvila-asutus keskittyy, ovat melkein linnuttomia. Telkkä ja rantasipi ovat lähes ainoat pesimälajit. Telkälle on asetettu kiitettävästi pesäpönttöjä. Rehevöityneet, matalat ja rauhalliset lahdekkeet ovat sitä vastoin oikeita lintukeitaita.

Seuraavaksi esiteltävät 5 kohdetta ovat Kuortaneenjärven parhaat vesilintujen pesimäalueet.

Kuortaneenjärven eteläpää, *Pennalanlahti*, on paras parimäärän, lajimäärän ja suojelupistearvon perusteella (taulukko 3). Alueen linnustoselvitys on julkaistu aikaisemmin (Rajala 2004c). Laskentavuonna Pennalanlahdella pesi mm. heinätavi, ruskosuohaukka ja kurki. Laulujoutsen on pesinyt lahdella kerran, kesällä 2004. Ruskosuohaukka ei ole pesinyt muulloin kuin kesällä 2003. Kaulushaikara on käynyt puhaltelemassa paikalla vuonna 2004 ja 2005, mutta pesintä on epätodennäköinen.

Nisulan ranta Länsirannan venerannan eteläpuolella on myös tärkeä vesilintukohde. Rantavyöhykkeen pesimälajistoon kuuluvat esim. järven kaikki pikkulokit (4 paria) ja suurin osa naurulokeista (10 paria), järven toinen heinätavipari, nokikana (2 paria) ja yhdyskuntana pesivät silkkiuikut (5 paria).

Petäjäniemen pohjoispuolisella lahdekkeella Lepistönselällä pesii mm. 4 silkkiuikkuparia, 3 nokikanaparia, 3 haapanaparia, peräti 10 taviparia ja järven ainoa härkälintupari. Tällä matalalla

ruohottuneella lahdekkeella havaittiin ensimmäisessä laskennassa harvinainen harmaasorsapari, mutta sitä ei tulkittu reviiriä pitäväksi, koska pariskuntaa ei tavattu toisessa laskennassa.

Mustapäänlahtea (ruovikkoinen alue aivan Ruonanluoman suulla) suosivat esim. lapasorsa (2 paria) ja silkkiuikku (3 paria). Kaulushaikara piti tutkimuskesänä 2005 eniten reviiriään juuri Mustapäänlahdella, vaikka se liikkui mm. Nisoksella, Maunuksenlahdella ja Pennalanlahdellakin. Kaulushaikara ja kesäkuussa lahdella huittaillut luhtahuitti tulkittiin olevan reviirillään, mutta pesintää ei ole varmistettu.

Maunuksenlahden (Hiironniemen pohjoispuolella) pesimälajistoon kuuluu mm. lapasorsa (4 paria), jouhisorsa, haapana ja silkkiuikku. Laulujoutsen on pesinyt lahdella menestyksellisesti vuodesta 2003 alkaen. Maunuksenlahden edustan vesikivet ovat erinomainen vesilintujen levähdyspaikka, missä on keväällä ja syksyllä viivähtänyt harvinaisiakin lintuvieraita.

Muullakin järvellä on hyviä lintupaikkoja. Kanadanhanhi ruokaili Länsirannalla Ala-Honkolan rannassa ensimmäisen laskennan aikana. Pesinnästä ei ole tietoa. Ranta-Maunuksen pohjoispuolella Ruonalla pesi laulujoutsen ja tutkimuskevään 2005 kolmas Kuortaneenjärven laulujoutsen hautoi Ruonan Mellinniemesä.

Nisoksen linnustoselvitys on julkaistu aikaisemmin (Rajala 2004a). Nisos on erinomainen vesilinnuston lisääntymisalue, jonka maa- ja metsätalousministeriön lintuvesityöryhmä on arvioinut vuonna 1982 valtakunnallisesti arvokkaaksi lintuvedeksi. Järven parimäärä vuonna 2004 oli 625, lajimäärä 24 ja suojelupistearvo 68.37. Umpeenkasvavalla ja rehevöityneellä järvellä pesii paljon puolisuikeltajasorsia. Lapasorsa on yllättäen runsain (7 paria). Laulujoutsen on pesinyt vuosina 1992, 1995 ja 1999–2005. Myös kokosuikeltajat vielä pesivät Nisoksella, kuten Kuortaneen ainoat tukkasotkat (8 paria) sekä nokikana ja silkkiuikku, joita molempia havaittiin vuoden 2004 laskennassa 5 paria. Nisoksen linnustoa on seurattu varsin tarkoin yli 20 vuoden aikana. Liiallisen umpeenkasvun seurauksena em. vesilinnut ovat selvästi vähentyneet. Nisoksen kunnostussuunnitelma on valmistunut (vuonna 2005) ja myös vesilintujen toiveet huomioiva kunnostushanke alkamassa. Kuortaneen lokkilintujen pesintä keskittyy Nisokselle. Niiden määrä parin vuosikymmenen aikana on lisääntynyt. Naurulokkikolonia pesii järven saarekkeilla. Erikoisuutena pikkulokit ja kalatiirat pesivät menestyksellisesti rantapellossa (Rajala 2004b). Kesällä 2005 ruskosuohaukka pesi hyvin todennäköisesti Nisoksen luoteispuolisessa järviruokokasvustossa.

Syysmuutto

Vesilintujen syysmuuton seuraaminen on huomattavasti hankalampaa kuin kevätmuuton. Muutto ajoittuu pitkälle aikavälille ja linnut levittäytyvät isolle alalle, koska vesistöt ovat kaikkialla vielä auki. Kuitenkin syysmuuton intensiivisimpinä aikoina, jolloin pohjoisesta tulevat arktiset muuttajat, lepäileviä vesilintuja on laskettu lähes päivittäin.

Kahlaajat aloittavat lintujen syysmuuton. Kuortaneen vesistöjen rannat eivät niitä juurikaan houkuttele pysähtymään, sillä lieterantoja on vähän. Viime vuosina kahlaajia on tavattu eniten Seuruksen rannoilla. 1980-luvulla Kuortaneenjärven Kirkkorannalle pysähtyi runsaasti sirrejä, tyllejä ja kurmitsoja, mutta jostain syystä näin ei ole enää pariin vuosikymmenen tapahtunut.

Harmaahaikaran välimuutto suuntautuu nykyään myös Kuortaneen vesistöjen rannoille. Ensimmäiset kenokaulat saapuvat jo heinäkuussa Etelä-Suomesta sekä Viron ja Ruotsin puolelta.

Arktisia vesilintuja viivähtää erityisesti Kuortaneenjärven aalloilla syksyittäin vaihteleva määrä. Sopivan matalapaineen yllättäessä parhaimpana muuttoaikana näitä pohjoisen siivekkäitä voi "pudota" järvelle kymmenpäisinä parvina. Isokoskelo, alli ja mustalintu ovat määrältään lukuisimpia, mutta myös lapasotkia, pilkkasiipiä, uiveloita ja merimetsoja tavataan (taulukko 4).

Laulujoutsen on oma lukunsa. Syksy syksyiltä suurempi joukko laiduntaa matalia kasvipeitteisiä rantavesiä. Kokoontumisajo alkaa aikaisintaan syyskuun lopulla, useimmiten lokakuussa ja enenevä joutsenjoukko viipyy vesistöjen jäätymiseen asti. Talventulosta riippuen joutsenet katoavat joskus jo lokakuun loppupuolella, useimmiten marraskuulla ja myöhäisenä syksynä, kuten vuonna 2000 vasta Joulun aikoihin. Esimerkki laulujoutsenmuuton etenemisestä ja lintujen kerääntymisestä tarjoaa vuoden 2004 havainnot Kuortaneenjärveltä:

24.9.	20 yks.
10.10.	14 yks.
17.10.	22 yks.
24.10.	30 yks.
2.11.	97 yks.
7.11.	102 yks.
11.11.	115 yks.
18.11.	266 yks.
20.11.	189 yks.
23.11.	0 yks.

Syyskuun lopulla ja lokakuussa vain lähialueella pesineet tai reviiriä pitäneet ruokailivat järvellä. Kylmän ilman purkaus ja vesien jäätyminen pohjoisessa alkoi syöttää lintuja marraskuun alussa huipun ollessa 18.11. Kuortaneenkin järvien alkaessa jäätyä linnut poistuivat nopeasti, ja 23.11. viimeiset 25 yks. sinnittelivät pienessä sulassa Kuhajärven suulla. Kuortaneenjärvi oli tuolloin kokonaan jääkantinen.

Joutsenparven ruokailualueet vaihtelevat syksystä riippuen Kuortaneenjärven eri rannoilla, ja myös muilla Kuortaneen järvillä valkokaulat einehtivät. Tähänastisena huippupäivänä 18.11.2004 Kuortaneen 324 laulujoutsenta löytyivät seuraavista paikoista:

Kuortaneenjärvi, Pennalanlahti	193 yks.
Kuortaneenjärvi, Seppälänniemi	16 yks.
Kuortaneenjärvi, Ala-Honkola	50 yks.
Kuortaneenjärvi, Mustapäänlahti	7 yks.
Kuhajärvi	62 yks.
Seurus	2 yks.

Vesilinnut osana vesistön ekosysteemiä

Kun tiedetään, mitä lajeja vesistössä on, kuinka monta yksilöä ja minkä ajan ne vesistössä ruokailevat, mitä ja kuinka paljon ne syövät, voidaan periaatteessa tarkastella niiden toiminnallista asemaa vesistön ekosysteemissä. Valitettavasti lintujen roolista vesistön energiavirroissa tiedetään hyvin vähän (esim. Rassi 1981). Aiheen tutkiminen on hankalaa. Linnut liikkuvina eläiminä vaikuttavat monessa ekosysteemissä. Esim. Nisoksen tuhatpäinen naurulokkipopulaatio ruokailee pääasiassa peltoekosysteemissä, mutta pesäkoloniassa ulostaessaan lokit siirtävät ravinteita veden ekosysteemin käyttöön. Toisaalta sääksi, jota tässä kirjoituksessa ei aikaisemmin ole mainittukaan, siirtää kalastaessaan ravinteita ja energiaa vedestä muualle. Kuortaneen matalilla rannoilla lahanlisua pyytää monta kalasääskiä.

Joutsenet syövät vesi- ja rantakasveja. Kun kymmenkiloisia lintuja laiduntaa satamäärin useita viikkoja, ei niiden ruokailu aivan merkityksetönkään ole. Puolisukeltajasorsat ovat myös kasvinsyöjiä, mutta hyödyntävät myös vesien pieneläimiä. Sukeltajasorsat (sotkat ja telkät) hakevat syvältä eläinravintoa; simpukoita, äyriäisiä, hyönteisiä ja pikku kaloja. Silkkiuikku, koskelot, haikarat, merimetso ja kalatiira ovat kalanpyytäjiä. Lokkilinnut ovat ruokavaliossaan hyvin monipuolisia hakien pelloilta lieroja ym. selkärangattomia, kaatopaikoilta jätteitä ja vesistöistä monenlaisia kuolleita ja eläviä vesieläimiä.

Kirjallisuus

Kauppinen Jukka (1980). *Sorsalintujen pesivän kannan laskentameteodeista ja niiden virhelähteistä*. Lintumies 15:2.

Koskimies Pertti & Väisänen Risto (1988). *Linnuston seurannan havainnointiohjeet*. Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. painos.

Mikkola–Roos Markku (1996). *Kosteikkojen linnuston suojeleuarvo – uusi menetelmä arviointiin*. Linnut 31:3.

Rajala Esko (2004a). *Pesimälinnuston muutoksia Kuortaneen Nisos-järvellä*. Suomenselän Linnut 39:3.

Rajala Esko (2004b). *Lokkilinnut peltopesijöinä Kuortaneella*. Suomenselän Linnut 39:3.

Rajala Esko (2004c). *Lintueloa Pennalanlahdella*. Kuortanes-Seuran Joulu 2004.

Rassi Pertti (1981). Linnut – liikkuvien vesilintujen osittainen vesilintuontoa teoksessa toim. Havas Paavo, *Suomen luonto 4. Vedet*. Kirjayhtymä. Helsinki.

Kuva 1. Kirjoituksen vesilintukohteet. 1 = Seurus, 2 = Petäjäniemen pohjoispuoli, 3 = Nisos, 4 = Mustapäänlahti, 5 = Maunuksenlahti, 6 = Nisulan ranta, 7 = Pennalanlahti, 8 = Porkkuslampi, 9 = Kuahjärvi

Taulukko 1. Lepäilevien vesilintujen ja kahlaajien suurin yhtenä päivänä havaittu yksilömäärä Kuhajärvellä, Porkkuslammella, Pennalanlahdella ja Seuruksella kevätmuutolla 1999–2005.

Laji	Kuha-järvi	Porkkus-lampi	Pennalan-lahti	Seurus
Pikkujoutsen	1	1	1	
Laulujoutsen	82	64	73	64
Metsähanhi	12		24	
Merihanhi			1	
Kanadanhanhi	7		2	8

Haapana	186	50	57	28
Tavi	122	133	128	50
Sinisorsa	126	67	96	81
Jouhisorsa	31	14	32	14
Heinätavi		2		2
Lapasorsa	5	8	4	
Punasotka		3	4	
Tukkasotka	46	63	66	25
Lapasotka			5	1
Mustalintu	32		49	14
Telkkä	32	12	119	50
Uivelo	10	2	25	8
Tukkakoskelo			3	1
Isokoskelo	1	3	8	9
Kaakkuri	1		1	
Kuikka			2	1
Silkkiuikku	5		15	4
Härkälintu			3	
Mustakurkku-uikku		1	2	
Nokikana	1	1	9	2
Meriharakka			1	
Tylli				7
Kapustarinta			1	112
Töyhtöhyppä		54	41	40
Lapinsirri				1
Suokukko	225	360	50	500
Taivaanvuohi	1	10	1	
Mustapyrstökuiri		1		
Pikkukuovi		1		
Kuovi			60	3
Mustaviklo	11	1		
Punajalkaviklo	1	1		2
Vakoviklo	5	15	10	2
Metsäviklo		1	1	1
Liro	3	50		10
Rantasipi		2	1	
Pikkulokki		4	138	
Naurulokki	50	50	1670	12
Kalalokki	9	2	116	2
Selkälokki			4	
Harmaalokki	4	2	48	3
Merilokki			2	

Kalatiira	1	1
-----------	---	---

Taulukko 2. Kuortaneenjärven ja Nisoksen pesivän linnuston parimäärät. Kahlaajien ja varpuslintujen Kuortaneenjärven parimäärät ovat aliarvioita (suluissa).

Laji	Kuortaneenjärvi	Nisos
Laulujoutsen	3	1
Haapana	13	3
Tavi	29	3
Sinisorsa	12	2
Jouhisorsa	8	
Heinätavi	2	1
Lapasorsa	15	7
Tukkasotka		8
Telkkä	35	3
Tukkakoskelo	1	
Isokoskelo	2	
Silkkuiikku	21	5
Härkälintu	1	
Kaulushaikara	1	
Ruskosuohaukka	1	
Luhtahuitti	1	
Nokikana	5	5
Kurki	1	
Pikkulokki	4	27
Naurulokki	12	500
Kalalokki	4	
Kalatiira	5	10
Töyhtöhyppä	(4)	
Taivaanvuohi	(4)	2
Kuovi	(4)	1
Rantasipi	(26)	
Keltavästäräkki	(2)	
Pensastasku		1
Räkättirastas		1
Ruokokerttunen	(28)	25
Rytikerttunen	(1)	
Lehtokerttu		1
Hernekerttu		1
Pensaskerttu		1

Pajulintu		5
Peippo		1
Pajusirkku	(32)	11

Taulukko 3. Kuortaneenjärven parhaimpien vesilintujen pesimäalueiden pesivien lintujen parimäärät, lajimäärät ja suojelupistearvot (ks. Mikkola–Roos 1996).

	Parimäärä	Lajimäärä	Suojelupistearvo
Pennalanlahti	56	14	19.51
Nisulan ranta	50	13	17.75
Petäjaniemen pohjoispuoli	32	13	12.33
Mustapäänlahti	19	9	10.82
Maunuksenlahti	13	9	10.96

Taulukko 4. Lepäilevien vesilintujen ja kahlaajien suurin yhtenä päivänä havaittu yksilömäärä Kuortaneen järvillä syysmuutolla 1999–2004. Paikat: a) Kuortaneenjärvi, b) Seurus, c) Nisos, d) Kuhajärvi, e) Porkkuslampi

Laji	Pvm.	Yks.	Paikka
Laulujoutsen	18.11.2004	324	a, b, d
Metsähanhi	5.11.2003	1	a
Lyhytnokkahanhi	31.10.2004	1	b
Sepelhanhi	10.10.1999	7	a
Haapana	26.9.2004	66	a, e
Tavi	4.10.1999	10	c
Sinisorsa	21.11.2000	55	a
Jouhisorsa	27.9.2004	5	a
Lapasorsa	5.8.2001	19	a
Punasotka	12.11.2000	2	c
Tukkasotka	24.10.2004	28	c
Lapasotka	17.10.2004	6	c
Alli	12.10.2001	42	a
Mustalintu	29.10.2000	31	a
Pilkkasiipi	10.11.2001	1	a
Telkkä	24.10.2004	37	a

Uivelo	24.10.2004	13	c
Isokoskelo	19.10.2003	69	a
Kaakkuri	22.8.1999	1	a
Kuikka	21.8.1999	2	d
Silkkiuikku	24.10.2004	17	a
Merimetso	13.20.2001	3	a
Harmaahaikara	30.8.2003	2	a
Nokikana	17.10.2004	1	c
Tylli	17.9.2000	2	b
Töyhtöhyppä	4.9.1999	18	b
Pikkusirri	21.8.1999	1	b
Kuovisirri	21.8.1999	1	b
Suosirri	12.8.1999	10	b
Suokukko	1.9.1999	52	b
Taivaanvuohi	17.9.2000	3	b
Mustaviklo	13.8.1999	1	b
Punajalkaviklo	13.7.2003	2	b
Valkoviklo	18.6.2003	2	a
Metsäviklo	14.8.1999	1	a
Liro	14.8.1999	6	a
Rantasipi	7.7.2001	30	a
Pikkulokki	14.8.1999	42	a
Naurulokki	14.8.1999	7	b
Kalalokki	5.8.2001	28	a
Harmaalokki	5.8.2001	8	a
Kalatiira	5.8.2001	10	a, b

Valokuvatekstit:

//Laulujoutsenpoikue3.jpg//

Laulujoutsenemo poikasineen Nisoksella 27.9.2003. (kuva: Esko Rajala)

//Larridjuv1.jpg//

Nuori naurulokki Länsirannan venelaiturilla 9.8.2004. (kuva: Esko Rajala)

//Larcanad1.jpg//

Kalalokki 9.8.2004. (kuva: Esko Rajala)

///Larmin3.jpg///

Pikkulokin soidinta Nisulan rannassa 15.6.2004. (kuva: Esko Rajala)

///rsukosuohaukan pesä.jpg//

Ruskosuohaukan munapesä menneenvuotisella järvikaislapatjalla Pennalanlahdella 11.6.2003. Valitettavasti runsaitten sateitten nostattama vedenpinta ja voimakas aallokko tuhosivat pesän. (kuva Esko Rajala)

///Podcri5.jpg///

Silkkiuikku – tummien vesien tulkki. (kuva: Esko Rajala)

///Anapla1.jpg//

Sinisorsakoiras ja taveja jään reunalla lintutornin edustalla Pennalanlahdella 24.4.2005. (kuva: Esko Rajala)

///tylli4.jpg//

Tylli pysähtyi syysmuutolla 24.9.2004 Länsirannan venelaiturille. (kuva: Esko Rajala)